

จริยธรรมทางธุรกิจ

โดย

Two

อภิรักษ์ กาญจนคงคา

K_apirak@hotmail.com

Human Excellence

www.huexonline.com

เวอร์ชัน 3.0 - พฤศจิกายน 2549

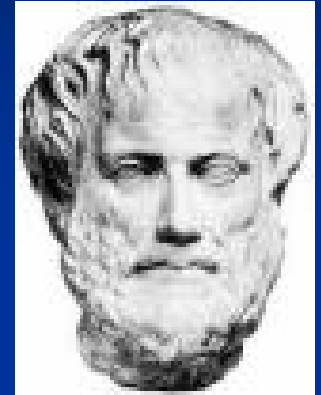
แหล่งที่มาของข้อมูล

- I. รวมธรรมะ, ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานเป็นพระราชานุสรณ์ ในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙, พระสาสนโสภณ (สุวฑฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร, บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง จำกัด
- II. พุทธธรรม, พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุต.โต) โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๖ พ.ศ.๒๕๓๘
- III. จริยธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics), รศ.จินตนา บุญบงการ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, พ.ศ.๒๕๔๕
- IV. จริยธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics), ดร.พรนพ พุกกะพันธุ์, ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ ๔, มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๕
- V. จริยธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics), ผศ.ดร.อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, อ.บัณฑิต ผังนิรันดร์, อ.ต่อศักดิ์ ซอแก้ว, บริษัท ธรรมสาร จำกัด, พ.ศ.๒๕๔๖
- VI. Business Ethics (A Stakeholder and Issues Management Approach), Joseph W. Weiss, The Dryden Press, 1998
- VII. มีชีวิตที่คิดไม่ถึง, ดังตฤณ, สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี พิมพ์ครั้งที่ ๓, เมษายน ๒๕๔๙
- VIII. เสียดาย...คนตายไม่ได้อ่าน, ดังตฤณ, สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี พิมพ์ครั้งที่ ๓๔, มกราคม ๒๕๔๙
- IX. จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน, ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, ๒๕๔๖
- X. การจัดการเชิงกลยุทธ์, รศ.จินตนา บุญบงการ และ ผศ.ดร.ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์, ซีเอ็ดยูเคชั่น, พ.ศ.๒๕๔๔

ภาพรวมด้านจริยธรรม (ความหมายและความสำคัญของจริยธรรม)

■ ความหมายของมนุษย์

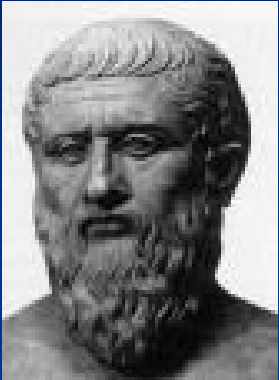
- มนุษย์เป็นสัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล เป็นสัตว์ที่มีจิตใจสูง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน)
- มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และเป็นสัตว์การเมือง (อริสโตเติล)
- มนุษย์คือสัตว์ที่เกิดมาสำหรับเอาชนะความทุกข์ (ท่านพุทธทาสภิกขุ)

■ ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์

- แตกต่างในด้านรูปร่าง โครงสร้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สติปัญญา คุณธรรม **แต่ก็มีสิ่งที่เหมือนกัน คือ**
- การแสวงหาอาหาร ความต้องการอาหาร เพื่อบำบัดความหิว
- การแสวงหาความสุขในการหลับนอน มีความต้องการพักผ่อน
- กลัวตาย หนีภัย ขลาดกลัว ต้องการความปลอดภัย
- มีความต้องการทางเพศ

■ ธรรมชาติของมนุษย์

1. **มนุษย์มีกิเลส** → มาจากความไม่รู้ (อวิชา) จึงเศร้าหมอง เห็นผิด เข้าใจผิด
2. **มนุษย์มีตัณหา** → ความทะยานอยาก ความดิ้นรนใจ เพื่อจะได้สิ่งที่ชอบเป็นต้นเหตุของปัญหา เบียดเบียน พยาบาท อาฆาต จ้องแค้น ชัดแย้ง (ศัตรูที่แท้จริงของมนุษย์ มิใช่โรคภัยหรือความยากจน แต่เป็นตัณหาของมนุษย์ : **เพลโต**)
 1. **กามตัณหา** → ความอยากในกามคุณ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส
 2. **ภวตัณหา** → ความอยากมี อยากเป็น อยากมีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข
 3. **วิภวตัณหา** → ความอยากพ้นสภาวะความเป็นอยู่ ไม่อยากจน ทำผิดแล้วไม่ยอมรับโทษ ไม่อยากแพ้ ไม่อยากสอบตก

■ ธรรมชาติของมนุษย์ (ต่อ)

3. **มนุษย์มีความชั่ว** → ถ้ามนุษย์ขาดสติ ประมาท ขาดปัญญา และด้อยคุณธรรม มนุษย์จะมีความชั่ว 3 กรณี ดังนี้

1. **โลภะ** อยากได้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดความตระหนี่ หลอกหลวง ฉ้อโกง ลักขโมย ปล้น
2. **โทสะ** การคิดประทุษร้ายผู้อื่น ขาดความเมตตา ล้างผลาญ ทำร้าย กล่าวคำหยาบ ว่าร้าย เช่นฆ่า ทำลาย
3. **โมหะ** ความหลง ลบหลู่คุณท่าน ตีตนเสมอท่าน อิจฉาริชยา ถือดี ว่ายากสอนยาก

4. **มนุษย์มีความดี** → ต้นเหตุของความดี คือ

1. **อโลภะ** คือ ความไม่อยากได้สิ่งใด ๆ ของผู้อื่น
2. **อโทสะ** คือ ความไม่ประทุษร้าย ไม่โกรธ ไม่อาฆาต พยาบาท
3. **อโมหะ** คือ ความไม่หลง ไม่อิจฉา ริษยา ไม่กระด้าง

■ ธรรมชาติของมนุษย์ (ต่อ)

กุศลธรรม เป็นต้นเหตุทำให้เกิดความดี

- I. ความเสียสละ แบ่งปัน ทำให้ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น
- II. เมตตา กรุณา ให้อภัย ทำให้ไม่คิดประทุษร้าย ผูกโกรธ
- III. มีความเห็นชอบ มีสติปัญญา มีเหตุผล ทำให้ไม่หลงมกมาย

5. มนุษย์มีคุณธรรม มี 2 ประการ

1. **คุณธรรมตามธรรมชาติ** มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักประมาณ อดทน บริสุทธิ
2. **คุณธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น** ความยุติธรรม เป็นประโยชน์แก่สมาชิกในสังคม สืบเนื่องมาจากประเพณีและวัฒนธรรม

6. มนุษย์มีปัญหาชีวิตหรือมีความทุกข์ ทุกคนเหมือนกันหมด มีปัญหาชีวิต เกิด แก่ เจ็บ ตาย ประารถนาสิ่งที่ไม่ได้ก็เป็นทุกข์

7. มนุษย์มีการเรียนรู้ มนุษย์มีสติปัญญา มีเหตุผล สามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

■ หน้าทีของมนุษย์

1. มนุษย์ต้องเคารพหน้าที่ เคารพธรรมะและทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. มนุษย์ต้องทำหน้าที่ให้ถูกต้องตามวัย และสถานะของตน
3. มนุษย์มีหน้าที่ดำรงชีวิตให้อยู่รอดและเป็นสุข ทำหน้าที่เพื่อผู้อื่นให้มากที่สุด
4. มนุษย์มีหน้าที่ต้องปฏิบัติธรรม ธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติจนตลอดชีวิต
5. มนุษย์ต้องประพฤติพรหมจรรย์ คือ การประพฤติอย่างประเสริฐ

ที่มา : พุทธศาสนิกชน 2530

■ ความหมายของคำว่า “จริยธรรม”

- จริยธรรม หมายถึง ระบบการทำความดี ละเว้นความชั่ว (ศ.ดร.ดวงเดือน พันธุนาวิน : 2538)
- จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ เว้นในสิ่งที่ไม่ควรเว้น กระทำในสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างฉลาดและรอบคอบ รู้เหตุผล ถูกต้องตามกาลเทศะ และบุคคล (วสิน อินทสระ : 2525)
- จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติ เพื่อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม (สาโรช บัวศรี : 2522)
- จริยธรรม ในความหมายของพระพุทธศาสนา คือ มรรค มรรคเป็นวิถีทางจริยธรรม เป็นการปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงจุดหมาย ก็คือ การทำให้หมดปัญหา (พระธรรมปิฎก - ป.อ.ประยุทธ์ ปยุตโต : 2523)
- กล่าวโดยสรุป คือ จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ไม่ควรประพฤติ และประพฤติเหมาะสมในสิ่งที่ถูกต้อง สังคมยอมรับ เพื่อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขร่มเย็น

- **ความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรม สัจธรรม กับจริยธรรม**
 - **ศีลธรรม** – เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของคน เพื่อความอยู่ด้วยกันเป็นปกติสุข ความจำเป็นทางสังคม เป็นบรรทัดฐานที่มีอยู่ก่อนศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย เป็นเครื่องผดุงรักษาศีลธรรมให้คงอยู่ เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้คนเข้าถึงศาสนา ให้ทำความดี
 - **สัจธรรม** – กฎธรรมชาติ ธรรมชาติสร้างสัจธรรม เป็นเรื่องที่อยู่เหนือความดี ไม่หลงติดอยู่กับความดี
 - จริยธรรมระดับศีลธรรม – ประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลธรรม กฎหมาย วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม จรรยาบรรณ มารยาททางสังคม
 - จริยธรรมระดับสัจธรรม – ประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลสมาธิ ปัญญา ประพฤติปฏิบัติตามกฎธรรมชาติแห่งชีวิต

■ แหล่งที่มาของจริยธรรม

1. ปรัชญา
2. ศาสนา
3. นโยบายของรัฐบาล

ปรัชญา

1. – ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์ทางปัญญาของมนุษย์ อุดมการณ์อันสูงสุดของมนุษย์ [เป็นวิชาว่าด้วยความจริง เพื่อรู้สามอย่าง คือ ๑) เพื่อรู้จักปัญหาที่ยังเป็นปัญหา ๒) เพื่อรู้คำตอบทุกคำตอบที่เป็นไปได้ ๓) เพื่อรู้จักเก็บส่วนดีจากทุกคำตอบมาเป็นหลักยึดเหนี่ยวของตน)]

1. จริยธรรมในทัศนะของเพลโต :

1. ชีวิตมนุษย์นั้น ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลดปล่อยวิญญาณออกจากความทุกข์ ชีวิตที่สมบูรณ์ควรมีเหตุผล ทำความดีด้วยความบริสุทธิ์ใจและมีความยุติธรรม การทำความดีเพื่อความดี มิใช่เพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ
2. คุณธรรมมี ๔ ประการ คือ ๑. ปัญญา ๒. ความกล้าหาญ ๓. ความรู้จักประมาณ ๔. ความยุติธรรม

2. จริยธรรมในทัศนะของอริสโตเติล :

- ✓ ชีวิตที่ดี มนุษย์ต้องดำเนินชีวิตไปตามหลักเหตุผล ทำหน้าที่ของชีวิตให้สมบูรณ์ มีความยุติธรรม รู้จักยั้งคิด มีอารมณ์ดี มีสุขภาพดี การดำเนินชีวิตควรปฏิบัติตามสายกลาง การปรับของชีวิต มี 3 ระดับ คือ ชีวิตประจำวัน ชีวิตที่เป็นไปตามสังคม และชีวิตที่สูง
- ✓ ความดีของมนุษย์มี 3 ชนิด คือ ๑. ความดีภายนอก ได้แก่ เกียรติยศชื่อเสียง ๒. ความดีทางวิญญาณ ได้แก่ สติปัญญา ความสุข และคุณธรรม ๓. ความดีทางร่างกาย ได้แก่ ความสมบูรณ์ทางร่างกายและสุขภาพดี

2.

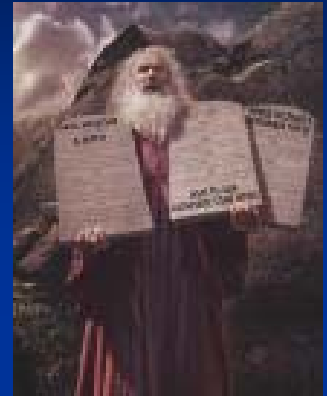
– ศาสนาเป็นตัวกำหนดศีลธรรมจรรยา จริยธรรมหรือธรรมจริยา เพื่อเป็นแนวลดการเอาเปรียบผู้อื่น สัตว์อื่น ให้มีความเชื่อเพื่อแผ่ด้วยการประพடுத்தให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การประพடுத்தปฏิบัติจริยธรรมสมบูรณ์ ยิ่งขึ้นเพียงใด ก็ย่อมเข้าถึงศาสนามากขึ้นเพียงนั้น (สุลักษณ์ ศิวรักษ์ : 2524)

1. หลักจริยธรรมในศาสนายูดาห์ (Judah) (ของชาวยิว) :

จากการที่โมเสสได้พบพระเจ้าและได้รับบัญญัติ ๑๐ ประการ มาเป็น หลักปฏิบัติของชาวยิว มีดังนี้

บัญญัติ ๑๐ ประการ (Ten Commandments)

1. อย่ามีพระเจ้าอื่นต่อหน้าเราเลย
2. อย่าทำรูปเคารพพระเจ้าใด ๆ
3. อย่าเอ่ยนามพระยะโฮวา โดยเปล่าประโยชน์
4. อย่าทำงานในวันสปาโต (วันเสาร์)
5. นับถือบิดา มารดา
6. อย่าฆ่ามนุษย์
7. อย่าล่วงประเวณี ผัว-เมีย ของบุคคลอื่น
8. อย่าลักทรัพย์ของผู้อื่น
9. อย่าเป็นพยานเท็จต่อเพื่อนบ้าน
10. อย่าโลภในสิ่งของ ในภรรยา ในข้าทาส ชายหญิงของเพื่อนบ้าน

The Ten Commandments

The Ten Commandments

And God spake all these words, saying, I am the LORD thy God...

-
- I** Thou shalt have no other gods before me
 - II** Thou shalt not make unto thee any graven image
 - III** Thou shalt not take the name of the LORD thy God in vain
 - IV** Remember the sabbath day, to keep it holy
 - V** Honour thy father and thy mother
 - VI** Thou shalt not kill
 - VII** Thou shalt not commit adultery
 - VIII** Thou shalt not steal
 - IX** Thou shalt not bear false witness against thy neighbour
 - X** Thou shalt not covet

EXODUS XX

2. หลักจริยธรรมในศาสนาคริสต์

John Paul II

- ผู้มีความรักแท้ ย่อมปรารถนาเจือจานความสุขของตนกับคนที่ตนรัก
- ชีวิตและความรักของพระเจ้าในตัวเรา โดยทรงรักเราแต่ละคนอย่างใกล้ชิด
- การมีพระเจ้าประทับในจิตใจนี้แหละเรียกว่ามีชีวิตเหนือธรรมชาติ
- ความรักเฉพาะตัวที่พระเจ้าทรงมีต่อเราแต่ละคน บันดาลสิ่งมหัศจรรย์หลายอย่างต่าง ๆ กัน
- เราทราบกันดีอยู่ว่าความรักอาจจะเปลี่ยนวิถีชีวิตมนุษย์
- บาปทำให้การงานกลายเป็นภาระ ทั้ง ๆ ที่การทำงานเป็นเรื่องธรรมดาที่จำเป็นต้องมีในชีวิตของมนุษย์ ยิ่งกว่านั้นน่าจะเป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์เสียด้วยซ้ำ
- ความรักคือรากฐานแห่งศีลธรรม
- ความคิดหรือกิจกรรมดี ๆ ของเราย่อมได้แรงบันดาลใจ และแรงค้ำจุนจากพระหรรษทานปัจจุบัน

3. หลักจริยธรรมในศาสนาอิสลาม

1. ความกตัญญูต่อบิดามารดา
2. เคารพ อ่อนน้อมต่อผู้มีเกียรติและอาวุโส
3. เมตตาและกรุณาต่อผู้ที่ต่ำกว่า อ่อนแอกว่า ทั้งมนุษย์และสัตว์
4. ให้อภัยและให้ออกใจกัน
5. ประพฤติที่ดีต่อเพื่อนบ้าน
6. ความรักและความกลมเกลียวระหว่างพี่น้อง มิตรสหาย
7. ช่วยเหลือผู้ประสงค์จะกระทำความดี
8. ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับทุกข์ยาก
9. ให้อภัยแก่แขกที่มาพักในบ้าน
10. การเยี่ยมเยียนคนเจ็บไข้
11. ไปเยี่ยมศพคนตาย
12. ไม่เปิดเผยความลับของเพื่อน
13. ใช้จ่ายทรัพย์สินในทางที่ดี
14. แนะนำให้ผู้อื่นร่วมพบปะสนทนา
15. แนะนำให้คนโง่ละความชั่ว
16. ให้ความร่วมมือกับส่วนรวม
17. ทำดีกับคนทั่วไป
18. รู้จักให้อภัยต่อผู้ที่กระทำผิด

4. หลักจริยธรรมในศาสนาพุทธ

เป็นหลักคำสอนที่เป็นทางสายกลาง ที่เป็นอภิลักขิต (ไม่ขึ้นแก่กาล) เป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น และเป็นผู้เบิกบาน มีทั้งหลักธรรมสำหรับคฤหัสถ์ ฆราวาส ผู้บริหาร (โลกียะธรรม) และหลักธรรมสำหรับผู้ต้องการหลุดพ้น ไม่ติดยึด เบื่อหน่ายโลกนี้โลกหน้า ไปสู่พระนิพพาน (โลกุตระธรรม)

หลักธรรมสำหรับนักบริหาร

พรหมวิหารธรรม ๔ ประการ

1. เมตตา – ความรักที่จะให้เป็นสุข ตรงกันข้ามกับความเกลียดที่จะให้เป็นทุกข์ เมตตาเป็นเครื่องปลูกอภัยาศัย เอื้ออาทร ทำให้มีความหนักแน่นในอารมณ์ ไม่ร้อนวู่วาม เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกเป็นมิตร ไม่เป็นศัตรู ไม่เบียดเบียนใคร แม้สัตว์เล็กเพียงไหน ให้เดือดร้อนทรมานด้วยความเกลียดโกรธ หรือสนุกก็ตาม

หลักธรรมสำหรับนักบริหาร

พรหมวิหารธรรม ๔ ประการ (ต่อ)

2. **กรุณา** – ความสงสารจะช่วยให้พ้นทุกข์ ตรงกันข้ามกับความเบียดเบียน เป็นเครื่องปลูกอภัยาศัยเพื่อแผ่เจือจานช่วยผู้ที่ประสบทุกข์ยากต่าง ๆ กรุณานี้เป็นพระคุณสำคัญข้อหนึ่งของพระพุทธเจ้า เป็นพระคุณสำคัญข้อหนึ่งของพระมหากษัตริย์ และเป็นคุณข้อสำคัญของท่านผู้มีคุณทั้งหลาย มีมารดา บิดา เป็นต้น
3. **เมตตา** – ความพลอยยินดีในความได้ดีของผู้อื่น ตรงกันข้ามกับความริษยา ในความดีของเขา เป็นเครื่องปลูกอภัยาศัยส่งเสริมความดี ความสุข ความเจริญของกันและกัน
4. **อุเบกขา** – ความวางใจเป็นกลาง ในเวลาที่ควรวางใจตั้งนั้น เช่นในเวลาที่ผู้อื่นถึงความวิบัติ ก็วางใจเป็นกลาง ไม่ดีใจว่าศัตรูถึงความวิบัติ ไม่เสียใจว่าคนที่รักถึงความวิบัติ ด้วยพิจารณาในทางกรรมว่า ทุก ๆ คน มีกรรมเป็นของตน ต้องเป็นทายาทรับผลกรรมที่ตนได้ทำไว้เอง ความเพ่งเล็งถึงกรรมเป็นสำคัญดังนี้ จนวนางใจลงในกรรมได้ ย่อมเป็นเหตุถอนความเพ่งเล็งบุคคลเป็นสำคัญ

หลักธรรมสำหรับนักบริหาร

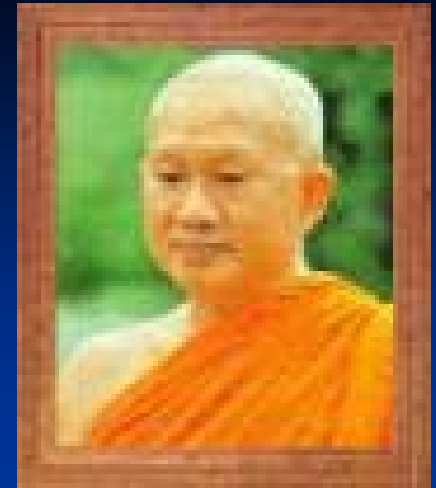

อคติ ๔ ประการ – ทางความประพฤติ
ที่ผิด หรือความลำเอียง

1. ฉันทาคติ – ลำเอียงเพราะชอบ เพราะรักใคร่พอใจ
2. โทษาคติ – ลำเอียงเพราะชัง เพราะเกลียด เพราะโกรธ
3. โมหาคติ – ลำเอียงเพราะหลง เพราะเียงเขลาเบาปัญญา
4. ภยากติ – ลำเอียงเพราะกลัว เพราะเกรงอำนาจ

หลักธรรมสำหรับนักบริหาร

สัปปุริสธรรม ๗ ประการ
(ธรรมของคนดีหรือคนที่แท้)

๑. รู้หลักและรู้จักเหตุ – อัมมัญญูตา
๒. รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล – อัตถัญญูตา
๓. รู้จักตน – อัตตัญญูตา
๔. รู้จักประมาณ – มัตตัญญูตา
๕. รู้จักกาล – กาลัญญูตา
๖. รู้จักชุมชน – ปริสสัญญูตา
๗. รู้จักบุคคล - ปุคคลัญญูตา

ที่มา : พุทธธรรม, พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุต.โต)
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พิมพ์ครั้งที่ ๖ พ.ศ.๒๕๓๘ หน้า ๖๒๓

อิทธิบาท ๔ : กฎแห่งความสำเร็จ

๑. ฉันทะ – ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งทีนั้น อยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พุดง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน
๒. วิริยะ – ความเพียร ได้แก่ ความอาจหาญ แก้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง
๓. จิตตะ – ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ ใฝ่คิดเรื่องนั้น ใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ความมีใจจดจ่อฝักใฝ่เช่นนี้ ย่อมนำไปสู่สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่ แนบสนิท ในกิจที่ทำ มีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นจิตตสมาธิ พร้อมนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือความพากเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย
๔. วิมังสา – ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตรา หาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลยบกพร่องหรือขัดข้องเป็นต้นในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนี้เป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิ

สมชีวิธรรม : หลักธรรมสำหรับคู่ชีวิต ๔ ประการ

๑. สมสัทธา – มีศรัทธา คือ ความเชื่อ ความเลื่อมใสในศาสนาเสมอกัน
๒. สมสีลา – มีศีล หรือ ระเบียบวินัยดีงามเหมือนกัน
๓. สมจาคา – มีใจเสียสละเท่ากัน หรือมีใจบุญใจกุศลเสมอกัน
๔. สมปัญญา – มีปัญญา หรือ การศึกษาเสมอกัน

จริยธรรมของผู้ที่เป็น พ่อ-แม่

๑. ห้ามลูกกระทำความชั่ว
๒. ให้ลูกกระทำความดี
๓. ให้การศึกษาศิลปวิทยา
๔. เมื่อถึงวัยอันควร หาคู่ครองที่ดีให้
๕. มอบทรัพย์สินสมบัติให้ปกครองสืบต่อจากตน

จริยธรรมของผู้ที่เป็น บุตร - ธิดา

๑. เลี้ยงดู และตอบแทนบุญคุณของท่าน
๒. ทำกิจช่วยเหลือท่าน ยามแก่ชรา
๓. ดำรงวงศ์สกุล ให้เจริญก้าวหน้า
๔. ตั้งตนไว้ชอบ ควรแก่การรับมรดก
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศผลให้แก่ท่าน

จริยธรรมของผู้ที่เป็นพ่อบ้าน

นินฺคโก	รู้จักปกครองตนเองและความครัว
ภยทัสสี	เห็นภัยของความยากจน เห็นภัยของสุรา การพนัน
ทาสันโดษ	พอใจในภรรยาคู่ครองของตน
อัปปฏิวานิ	มุ่งก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง ไม่อ่อนแอ ไม่แข็งกระด้าง
นิตินนง	ทำตนเป็นตัวอย่างผู้นำที่ดี

จริยธรรมสำหรับผู้ที่เป็นแม่บ้าน

๑. อย่างนำเรื่องราวในบ้าน ออกไปเพยนอกบ้าน
๒. อย่างนำคำติฉินนินทานอกบ้าน เข้าในบ้าน
๓. รู้จักตอบแทนบุญคุณแก่ผู้ที่เคยให้ มีพระคุณ
๔. อย่าให้สิ่งใดแก่ผู้ที่ไม่ควรให้ เช่น ผู้เกียจคร้าน ไม่ทำงานหาเลี้ยงตน
๕. รู้จักให้ความช่วยเหลือแก่ญาติทั้งสองฝ่าย
๖. ไม่นิ่งเฉยในเมื่อสามี พ่อ-แม่สามี ทำงานอยู่
๗. อย่ารับประทานก่อนสามี หรือพ่อ-แม่สามี
๘. ตื่นก่อน-นอนทีหลัง รู้จักปรนนิบัติให้เหมาะสม
๙. ยำเกรง พ่อ-แม่สามี
๑๐. เคารพ พ่อ-แม่สามี

จริยธรรมของผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์

ปิโย	(น่ารัก) ทำตนให้ศิษย์รัก
ครุ	(น่าเคารพ) ทำตนให้เป็นที่ยำเกรง
ภาวนีโย	(น่าเจริญใจ) ทำตนให้เชี่ยวชาญยิ่ง
วัตตา	(รู้จักพูดให้ได้ผล) อุตสาหะพร่ำสอนวิชาต่าง ๆ
วจนักขโม	(ทนต่อถ้อยคำ) อุตทนต่อถ้อยคำ
คัมภีรญจะ กะถัง กัตตา	(แถลงเรื่องล้าลึกได้) ขยายคำลุ่มลึกให้แจ่มแจ้ง
โน จัญญานเน นิโยชะเย	(ไม่ชักนำในอฐาน) ไม่ชักนำศิษย์ไปในทางที่ผิด

จริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา

ส	หนึ่งฟัง อย่าฟังด่าย ให้ตั้งใจ กำหนดจำ
จ	หนึ่งอุตสาหะ เอาจิตพินิจจำ
ป	หนึ่งห้าม อย่าเื่อนอำ ฉงนใดให้เร่งถาม
ล	หนึ่งให้เอาจิตคิด ลิขิตข้อสุขุมความ พร้อมองค์จึงทรงพระ นามว่า ศิษย์แท้ที่ศึกษา

3.

นโยบายรัฐบาล

– มีบทบาทสำคัญในการกำหนดคุณค่าทางจริยธรรมของสังคม ทำให้สังคมตื่นตัว มองเห็นความสำคัญของจริยธรรม และมีค่านิยมพร้อมที่จะปฏิบัติตาม เช่น

ค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ : ตามที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กำหนด

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและรู้จักอดออม
3. การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

คุณธรรม ๔ ประการของในหลวง

1. การรักษาความสัจจะ ความจริงใจต่อตนเอง
2. การรู้จักข่มใจตนเอง
3. การอดทน อดกลั้น อดออม
4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละส่วนตน เพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง

ของขวัญจากในหลวง

1. อย่าทำลายความหวังของใคร ... เพราะอาจเหลืออยู่แค่นั้น ...
2. รู้จักฟังให้ดี ... โอกาสทองบางทีมันก็มาถึงแบบแว่ว ๆ เท่านั้น ...
3. จะคิดการใด ... จงคิดการให้ใหญ่เอาไว้ แต่เติมความสนุกสนานลงไปด้วยเล็กน้อย ...
4. หัดทำสิ่งดี ๆ ให้กับผู้อื่นจนเป็นนิสัย ... โดยไม่จำเป็นต้องให้เขารับรู้ ...
5. จำไว้ว่าข่าวทุกชนิด ... ถูกบิดเบือนมาแล้วนั้น ...
6. ใครจะวิจารณ์อย่างไรก็ช่าง ... ไม่ต้องเสียเวลาโต้ตอบ ...
7. ให้โอกาสผู้อื่นเป็นครั้งที่ “2” ... แต่อย่าให้ถึง “3” ...
8. เราไม่ได้ต่อสู้กับคนโหดร้าย ... แต่เราต่อสู้กับความโหดร้ายในตัวคน ...
9. เมื่อมีใครสวมกอดคุณ ... ให้เขาเป็นฝ่ายปล่อยก่อน ...
10. อย่าไปหวังเลยว่าชีวิตนี้ ... จะมีความยุติธรรม ...
11. ประเมินตัวเองด้วยมาตรฐานของตัวเอง ... ไม่ใช่มาตรฐานของคนอื่น ...
12. คงไว้ซึ่งความเป็น ... คนเปิดเผย อ่อนโยน และอยากรู้อยากเห็น ...
13. ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเพียงใด ... สุขุมเยือกเย็นเอาไว้ ...
14. อย่าวิจารณ์นายจ้าง ... ถ้าทำงานกับเขาแล้วไม่มีความสุขก็ลาออกซะ ...
15. คำนึงถึงการมีชีวิต “กว้างขวาง” ... มากกว่าการมีชีวิต “ยืนยาว” ...

ที่มา : www.hansa-boiler.com และได้มาจากการบรรยาย NEC 2006 ที่โคราช 12 พ.ค.49